

BEVRIJDINGSPASTORAAT

Inhoud

DEEL 1

TUSSEN TWEE VUREN: DE MENS ALS MIKPUNT

1. Het rijk van God 13
 - Wie is God? 13
 - De engelenwereld 19
2. Het rijk van de satan 27
 - Wie is de satan? 27
 - De demonenwereld 33
 - Satans werkwijzen 38
3. Het rijk van de mens 45
 - De schepping van de mens 45
 - De val van de mens 46
4. De strijd om de mens 50
 - De komst van Gods Zoon 51
 - Het werk van Gods Zoon 53
 - De mens in Christus en de strijd in de hemelse gewesten 56
5. De taak en plaats van de Heilige Geest 59

DEEL 2

DEMONISCHE GEBONDENHEID

6. Definities en terminologie 65
 - Bijvoegsel: Bijbelse terminologie 71

7. Oorzaken van demonische gebondenheid 76
 - Zonde 76
 - Occulte inmenging 77
 - Volharding in persoonlijke zonde 82
 - Zonden van het voorgeslacht en erfelijkheid 87
 - Trauma's en shocks 91
 - Vervloekingen 94
8. Gradaties van demonische gebondenheid 98
9. Symptomen van demonische gebondenheid 104
10. Gedemoniseerd of geestesziek? 114

DEEL 3

DE BEDIENING VAN BEVRIJDING

11. Exorcisme in de vroege kerk 121
12. De focus van de bevrijdingsbediening 126
13. Een specifieke gave? Vereisten voor de zielzorger 131
14. Een pleidooi voor werken in teamverband 138
15. Bevrijdingspastoraat en de ongelovige 145
16. De weg der bevrijding 148
 - Het stellen van de diagnose 149
 - Het meedelen van de diagnose 152
 - Enkele fundamentele principes 154
 - Het opruimen van zonde 155
 - Weerstand bieden 157
 - Het aanspreken en wegsturen van de boze geest 159
17. Directe nazorg 177

Beknopte bibliografie 181

Woord vooraf

Toen ik twintig jaar geleden in het kader van mijn opleiding samen met mijn vrouw een studie geschreven had over demonische gebondenheid, werd aanvankelijk geen toestemming verleend deze te kopiëren voor medestudenten, zoals doorgaans wel gebruikelijk was. Het onderwerp werd als extreem beschouwd, en het gevaar bestond, zo redeneerde men, dat mensen verkeerd met de informatie zouden omgaan en achter elke boom een demon zouden zien.

Na twee decennia is het onderwerp veel minder taboe, maar nog altijd bereiken mij vragen om meer informatie op dit terrein. Nadat ik verschillende keren studies over dit onderwerp heb gegeven, heb ik besloten dan toch maar iets op papier te zetten. Uiteindelijk is het gevaar dat mensen verkeerd met zo'n boek omgaan in mijn ogen een stuk minder groot dan het gevaar van totale onwetendheid en ontkenning. Wat laten we liggen – en *wie* laten we liggen – als we ons niet verdiepen en bekwamen in een onderwerp dat in de Schrift zoveel aandacht krijgt, in een wereld waarin de duivel hoe langer hoe meer lijkt rond te gaan als een brullende leeuw?

Bevrijdingspastoraat is een beknopt boek, dat een handreiking wil zijn aan iedere christen die zich graag wil verdiepen in of toeleggen op het begeleiden van mensen die in meerdere of mindere mate worden lastiggevallen door boze geesten.

Ik neem in dit boek de Schrift aan als het absoluut gezagheb-

bende Woord van God. Wat daarvan afwijkt – ook als het in dit boek staat – dient te worden afgewezen. Dat wil natuurlijk niet zeggen dat ik niet mijn best heb gedaan de Schrift uit te leggen en te koppelen aan de praktijk van het bevrijdingspastoraat.

Ik wil in dit voorwoord graag mijn dank uitspreken voor de praktische lessen van Kees en Frouke. Zij lieten me zien dat een zware strijd toch in Gods rust kan worden gestreden.

Ik wil onze ouders bedanken voor hun onvoorwaardelijke liefde en steun en hun door God gegeven wijsheid. Zij zijn de ouders, die iedereen zich zou wensen.

Ik ben veel verschuldigd aan Marieke, mijn vrouw, die mijn wederhelft is, mijn hulpe in het dagelijks leven en mijn partner in de geestelijke strijd.

Ik wil ook mijn kinderen danken voor hun liefde, voor het gewoon bij mij zijn en voor het bidden dat “papa goed zal slapen”. Ik voel me rijk met vijf van zulke schatten.

Verschillende vrienden, kennissen en familieleden hebben ons regelmatig voor de troon van God gebracht. Hun gebeden zijn voor ons een sterke bemoediging.

Enkele mensen hebben het script gelezen en mij waardevolle opmerkingen doen toekomen. Ook hiervoor mijn dank.

Ik wil mijn waardering uitspreken voor – en verbondenheid met – al diegenen die in gehoorzaamheid aan de Heer en in liefde voor de gebroken mens, zich hebben ingezet in deze geestelijke strijd.

En ik wil, ten slotte, mijn dank uitspreken tegenover Hem, die mijn strijd, mijn zwakheid en mijn falen kent, en mij toch wil gebruiken. Werkelijk, “wij hebben deze schat in aarden vaten, zodat de kracht, die alles te boven gaat, van God is en niet van ons” (2 Kor. 4:7).

Oudenaarde, november 1999

Joost Verduijn

Inleiding

Alexandra had bepaalde gaven. Tenminste, dat zeiden haar ouders. Ze was goed met kaarten, maar ook op andere manieren kon ze de mensen versted doen staan vanwege de informatie die ze over hun levens tevoorschijn kon toveren. Sandra, zoals ze meestal genoemd werd, heeft zich in de loop der jaren verdiept in allerlei religieuze stromingen, totdat ze, om een lang verhaal kort te maken, rond haar dertigste getroffen werd door de prediking van het evangelie, en haar leven aan Christus overgaf.

Al na enkele weken begonnen de problemen. Ze had steeds meer last van hoofdpijn, depressies en dwanggedachten – stemmen die haar indringend zeiden wat ze moest doen en laten.

Hoe kwam dit ineens? En hoe kon ze hier vanaf komen?

Dit boek heeft drie delen. In het eerste deel trachten we een korte bijbelse onderbouwing te geven met betrekking tot de geestelijke wereld. Deze theologische basis is nodig, willen we in ons nadenken over demonie en bevrijding met twee voeten op de grond van Gods waarheid staan. Immers: waar heeft Sandra precies mee te maken? Op grond waarvan en waarmee kunnen haar klachten worden bestreden?

In deel twee gaan we in op de vraag wat we moeten verstaan onder demonische gebondenheid, wat de mogelijke oorzaken en symptomen zijn en welke verschillende gradaties van gebondenheid we kunnen tegenkomen. Hoe komt Sandra aan deze

dwanggedachten? Kan er een relatie bestaan met haar vroegere praktijken? Of met die van haar ouders?

Het derde deel is wat praktischer gericht. Hier gaan we in op enkele zaken die belangrijk zijn voor een bevrijdingsbediening. Dit derde deel kent iets meer beschrijving en iets minder studie, maar is, behalve op ervaring, eveneens gebaseerd op wat de Schrift zegt. Er is hoop voor Sandra, en voor ieder ander, die zijn of haar vertrouwen op Christus stelt.

Om voor de hand liggende redenen hebben we in dit boek, wanneer een waar gebeurd verhaal of een reële situatie geschetst wordt, gebruik gemaakt van fictieve namen. Wanneer u een naam en de bijbehorende situatie meent te herkennen, zal dat toevallig zijn.

Ik heb ervoor gekozen in dit boek te werken met voetnoten. Noten hebben het voordeel, dat informatie die wat technischer is (zoals tekstverwijzingen, verwijzingen naar andere literatuur, enz.) uit de lopende tekst kan worden gelicht, zodat u kunt doorlezen, doch met dien verstande, dat u, als u wilt, de bijkomende informatie kunt bekijken. Daarbij zijn voetnoten handiger dan eindnoten, omdat u slechts onderaan de bladzijde hoeft te kijken, en niet moet zoeken aan het einde van het hoofdstuk of aan het einde van het boek.

We hopen dat u, indien u dit niet gewend bent, toch geen last hebt van al die kleine lettertjes onderaan de bladzijde.

Het is onze wens, dat dit boek u mag helpen in de zorg voor mensen die door de satan en zijn dienaren worden lastig gevallen. Zoals een lied zegt:

“Hij (Jezus) heeft satans macht gebroken,
nam de dood zijn rechten af,
heeft het levend woord gesproken:
LEEF IN EEUWIGHEID!”¹

¹ *Opwekkingsliederen*, nr. 357.

Deel 1

Tussen twee vuren: De mens als mikpunt

Het rijk van God

WIE IS GOD?

“Ik zie God als iemand die in een hoek staat toe te kijken, terwijl ik mijn uiterste best doe om over een smalle evenwichtsbalk naar de andere kant te lopen. Telkens als ik mijn evenwicht verlies, wijst Hij naar mij, en zegt: ‘Terug!’” (citaat van een confident)

Wanneer we nadenken over de vraag “Wie is God?”, kunnen we slechts een juist antwoord krijgen door de Bijbel te lezen en naar de ervaringen van broeders en zusters te luisteren.¹ Ons beeld van God is beïnvloed en gevormd door wat we wel en niet hebben meegemaakt en de vaak subjectieve conclusies die we daaruit getrokken hebben. Hoe traumatischer iemands verleden, hoe meer zijn godsbeeld onder druk is komen te staan. Het citaat aan het begin van dit hoofdstuk is daar een voorbeeld van en het staat zeker niet op zichzelf.

Daarom is het – zeker in een werk over de bediening van bevrijding – nodig aandacht te besteden aan het belang van een juist godsbeeld. Bepaalde traumatische ervaringen kunnen leiden tot demonische belasting (zie hoofdstuk 7), zodat er behalve van

1. De Bijbel zegt: “Geworteld en gegrond in de liefde, zult gij dan, *samen met alle heiligen*, in staat zijn te vatten, hoe groot de breedte en lengte en hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij vervuld wordt tot alle volheid Gods” (Ef. 3:18,19).

demonisatie ook sprake is van ernstige emotionele verwonding. Zoals we nog zullen zien, gaan deze vaak hand in hand. Ook het omgekeerde is het geval. Een demonische belasting kan leiden tot een vervorming van het denken, doen en laten. Wanneer de confident voortdurend stemmen hoort van demonische machten die God in twijfel trekken of in diskrediet brengen en die aan elke gebeurtenis een eigen interpretatie geven, kan hij, vaak zonder het zelf te beseffen, een godsbeeld aannemen dat volledig afwijkt van de Schrift en dus van de werkelijkheid. In pastorale gesprekken krijg je dan te horen: “Zo is mijn God niet!” of: “Ik durf mij niet aan Hem over te geven, want ik ben bang dat God mij (c.q. mijn vrije wil) zal misbruiken.”

In pastorale gesprekken, in het bijzonder in gesprekken met getraumatiseerde of gedemoniseerde mensen, is het daarom van wezenlijk belang stil te staan bij het godsbeeld van de confident. De begeleiding zal vastlopen, als het beeld dat de confident van God heeft negatief is. Het is bij zware gevallen nodig dat de confident, die toch al veel tegenslagen en over het algemeen ook veel teleurstellingen heeft gehad, het volste vertrouwen kan hebben zowel in God als in de hulpverlener. Dat is uiteraard niet mogelijk, als God gezien wordt als een boeman, een sadist, een ongeïnteresseerde afwezige of een medelijdende onmachtige.

In dit hoofdstukje over God, zullen we voornamelijk stilstaan bij enkele bijbelse waarheden die belangrijk zijn in het kader van de hulpverlening aan gedemoniseerde mensen. In deze studie kunnen we uiteraard geen uitvoerige eigenlijke theologie uitwerken.

God als Schepper

De Bijbel spreekt veelvuldig over God als de Schepper. Hij is de Schepper van al wat leeft, hoe groot of klein ook.² Hij

² Vgl. Ef. 3:9 “God, de Schepper van alle dingen” en Kol.1:16 “in Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn”.

schiep het eenvoudige grassprietje en de grote “prehistorische” dieren. Hij schiep het grijze nijlpaard en de dartele, kleurrijke vlinder.

Hij is echter niet alleen de Schepper van het zichtbare, maar ook van het onzichtbare.³ Daaronder vallen de engelen, die volgens de Bijbel geesten zijn (Heb. 1:14). Zie hiervoor ook het volgende hoofdstuk.

Wanneer de Schrift spreekt over God als Schepper, is het vooral in zijn relatie met de mens.⁴ De Schrift maakt duidelijk dat de mens als het ware de kroon was op Gods scheppingswerk. Waar alles gemaakt werd “naar zijn aard” (Gen. 1:11, 12, 21,24,25), werd de mens geschapen “naar Gods beeld” (Gen. 1:26,27). Na de schepping van de mens zag God dat het “zeer goed” was (Gen. 1:31). David maakt in Psalm 8 duidelijk hoe uniek de mens is, en ook de Here Jezus stelt de mens boven de rest van de schepping (Mat. 6:25-34; 10:29,30; Luc. 12:22-34).

God heeft de mens gewild, om een relatie met hem te hebben. “Hij heeft ons gemaakt en Hem behoren wij toe, zijn volk, de schapen die Hij weidt” (Ps. 100:3).

Uit de wetenschap dat God Schepper is, vloeien tenminste de volgende belangrijke stellingen voort:

God is machtig

Hij, die door een machtswoord het niet-zijnde tot aanzijn roept,⁵ heeft een macht die ons begrip te boven gaat. Hij die het zichtbare en onzichtbare schept, heeft macht over wat we kunnen zien, maar ook over wat ons blikveld overstijgt. Alles wat bestaat, zelfs de hardnekkigste demonische en satanische macht, is als schepsel aan Hem onderworpen.

³ Kol. 1:16 ... de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen.

⁴ Pr. 12:1 “uw Schepper”; Jes. 43:1 “uw Schepper en uw Formeerder”. Vgl. ook Mat. 19:4, Kol. 3:10, 1 Petr. 4:19; Ps. 95:6; Spr. 22:2; Jes. 44:2, 51:13.

⁵ Vgl. Rom. 4:17.

Hij die bij machte was ons te creëren, is ook bij machte ons te herstellen. Hij weet precies hoe wij gemaakt zijn en hoe wij in elkaar zitten. Hij ziet direct wanneer er iets niet in orde is, en Hij is in staat daar iets aan te doen.

Toch zien we dat mensen die zwaar mishandeld zijn geweest of diep in het occulte hebben gezeten, dikwijls wel overtuigd zijn van de macht van de misbruiker of van bepaalde demonische krachten, maar (nog) niet van de almacht van God de Schepper. Vooral wanneer iemand bedreigd is en heeft ervaren dat de bedreiger zijn woorden waar kan maken, kan het een hele strijd zijn, voordat men gelooft dat God sterker is. Dit merken we vooral bij slachtoffers van satanisch misbruik. Hieraan moet de hulpverlener veel aandacht besteden.

God is betrokken bij zijn schepping

God heeft de mens met liefde geformeerd. Hij heeft hem een plaats gegeven en Zich de hele geschiedenis door over hem ontfermd.⁶ Wij lopen hier niet toevallig rond en moeten niet zelf maar zien hoe we onze problemen oplossen. God ziet met zorg op ons neer. Hij heeft ons voor Zichzelf geschapen en staat altijd klaar om te antwoorden wanneer we tot Hem roepen.⁷

God als Vader

Die betrokkenheid van de Schepper bij zijn schepping wordt nog duidelijker zichtbaar in de relatie Vader-kind. Al in het

⁶ Jes. 45:18,19 “Want zo zegt de HERE, die de hemelen geschapen heeft – Hij is God – die de aarde geformeerd en haar gemaakt heeft, Hij heeft haar gegrondvest; niet tot een baaierd heeft Hij haar geschapen, maar ter bewoning heeft Hij haar geformeerd; Ik ben de HERE en er is geen ander. Ik heb niet in het verborgene gesproken noch ergens in het land der duisternis; Ik heb tot het nakroost van Jakob niet gezegd: Zoekt Mij tevergeefs.”

⁷ Zie Ex. 22:23; Deut. 4:7; 1 Kon. 8:52; 2 Kron. 20:9; Ps. 4:4; 22:6,25; 31:23; Ps. 107 enz.